

Wat partijen (wel of niet) zeggen over maritieme onderwerpen

Nieuws

27 oktober 2025

#Onbelemmerd ondernemen

Gedownload op 15-05-2026

Aanstaande woensdag, 29 oktober, gaat Nederland naar de stembus. Voor de zeevaartsector staat er veel op het spel. Als logistieke ruggengraat van de wereldhandel is de Nederlandse zeescheepvaart van strategisch belang voor ons verdienvermogen, onze internationale positie en onze veiligheid. Toch staat de positie van Nederland als maritieme vestigingsplaats onder druk. Het aandeel schepen onder Nederlandse vlag daalt, terwijl andere landen hun maritieme concurrentiekracht juist versterken.

De zeevaart levert een directe bijdrage aan maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie en cyberweerbaarheid. Reders investeren in innovatie, digitalisering en verduurzaming, maar dit vraagt om een consistent en concurrerend ondernemersklimaat. De KVNR pleit daarom voor een langetermijnvisie op maritiem beleid, waarin de overheid actief bijdraagt aan het versterken van het maritieme ecosysteem en de internationale positie van Nederland als zeevarende natie.

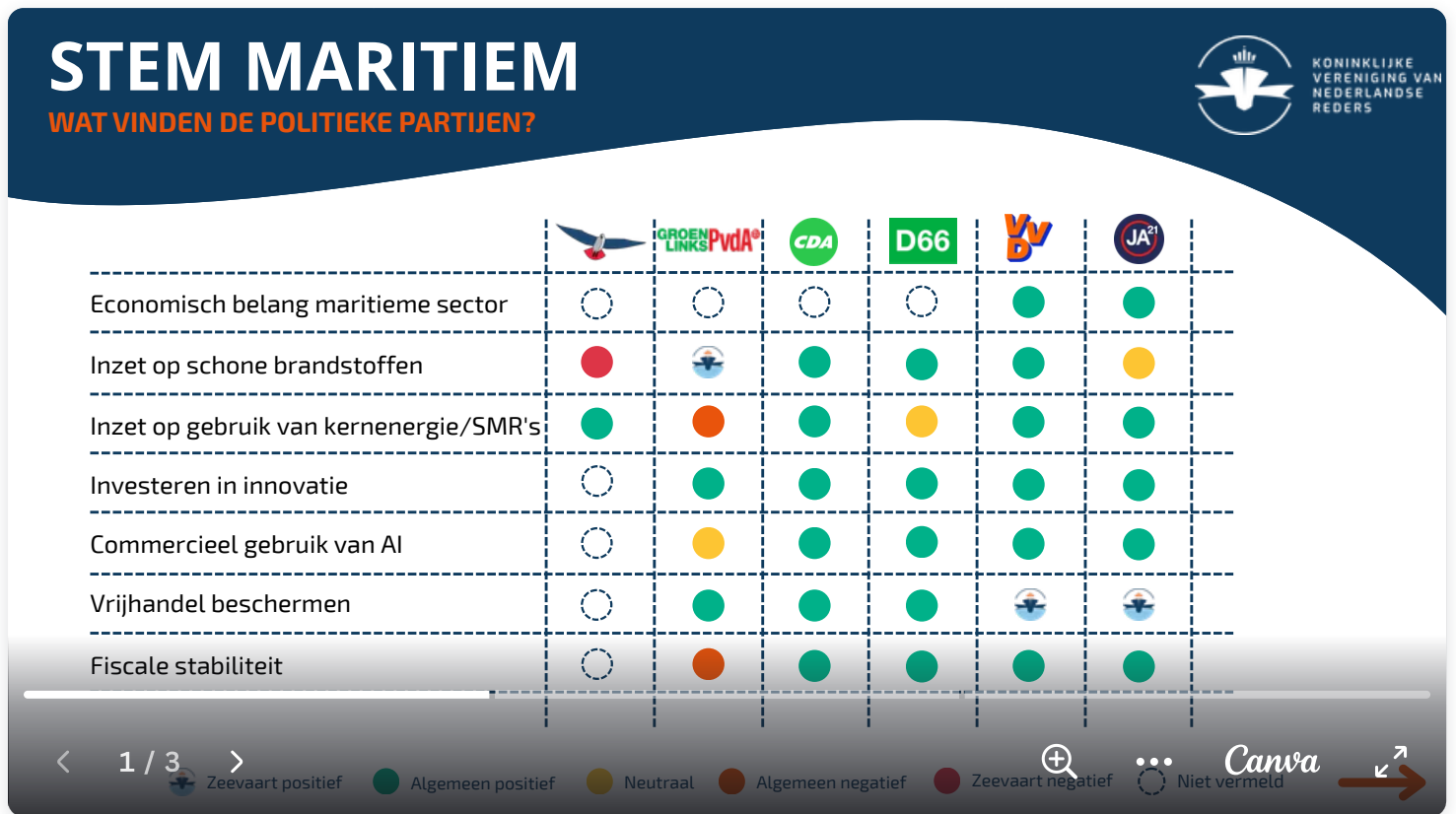
Stem Maritiem

In aanloop naar de verkiezingen heeft de KVNR de verkiezingsprogramma's van politieke partijen geanalyseerd op hun visie en inzet ten aanzien van zeevaart en aanverwante thema's. Het overzicht hieronder biedt een snelle blik op hoe partijen zich verhouden tot onderwerpen als:

- het economisch belang van de maritieme sector,
- inzet op schone brandstoffen,
- kernenergie en SMR's,
- innovatie,
- commercieel gebruik van AI,
- vrijhandel,
- en fiscale stabiliteit.

Daaronder kun je per partij nalezen wat zij hierover in hun verkiezingsprogramma hebben opgenomen.

Let op: dit overzicht is niet uitputtend en er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Stem Maritiem 2025 door KVNR

Selecteer een partij

Lees de KVNR inbreng...

Lees

Zeevaart specifiek

- "Geen gedwongen elektrificatie in de scheepvaart."

Verduurzaming en innovatie

- "Nieuwe kerncentrales bijbouwen, ook kleine modulaire reactoren; inzet op thorium"
- "Geen gedwongen elektrificatie in de scheepvaart."

Handel

- "Havens en andere kritieke infrastructuur moeten altijd met een meerderheidsaandeel in Nederlandse (publieke) handen blijven."
- "Van net zo groot belang zijn onze binnenvaart en havens – maar ook havenbedrijven gaan gebukt onder verregaande klimaatmaatregelen en de onbetaalbare energielasten."

GL-PvdA

Zeevaart specifiek

- "Duurzame scheepvaart. Ook de scheepvaart moet vergroenen. Met nationaal en internationaal beleid stimuleren we de overgang naar schone brandstoffen."
- "Bescherming van onze zeeën. De Waddenzee is onderdeel van het UNESCO-Werelderfgoed, maar heeft flink te lijden onder teveel menselijke activiteit. We stoppen met mijnbouw en vervuiling in het Waddengebied, en beschermen het Wad tegen verstoring en roofofbouw. Op de Waddenzee en Noordzee gaat de energietransitie hand in hand met natuurontwikkeling. We gaan verder met opvolging van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad over veilig scheepvaartverkeer boven de eilanden."

- "Duurzame scheepvaart. Ook de scheepvaart moet vergroenen. Met nationaal en internationaal beleid stimuleren we de overgang naar schone brandstoffen."
- "Ook sluit de overheid een Noordzeepact met wind- en waterstofproducenten, industriële afnemers en netbeheerders, met langjarige verbintenissen die zekerheid bieden. De overheid neemt een deel van de financiële risico's op zich maar deelt ook mee in de winst."
- "We starten een ambitieus programma om onze natuur op orde te brengen, zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. Natuurbescherming is een randvoorwaarde voor herstel. We voeren daarom de Europese Biodiversiteitsstrategie 2030 volledig uit. Dit houdt in dat minimaal 30% van het landoppervlak en 30% van het Nederlandse deel van de Noordzee wettelijk wordt beschermd, waarvan een belangrijk deel strikt beschermd wordt."
- "Een duurzaam, krachtig en innovatief Europa. Europa heeft kans om koploper te worden in een schone wereldeconomie. Dat kan met een krachtigere interne markt gecombineerd met slim industriebeleid, dat ons autonomer, productiever en duurzamer maakt. We kiezen voor kwaliteit en beschermen onze markt tegen producten die onder onze normen duiken. We maken financiering van startups eenvoudiger. Daarnaast pleiten we in de EU voor uitbreiding van CBAM, de Europese CO₂-grensheffing. Daarmee wordt de CO₂-uitstoot die gepaard gaat met de productie van geïmporteerde goederen eerlijk geprijsd en lokale alternatieven aantrekkelijker."
- "Er komt een tijdelijke stop op diepzeemijnbouw."
- "We creëren eerlijke algoritmes, versterken onze veiligheid en investeren in kunstmatige intelligentie die bijdraagt aan de samenleving."
- "Waardevol werken met kunstmatige intelligentie. AI verandert onze manier van werken. We willen volledige inspraak van medewerkers over de manier waarop AI-toepassingen worden ingezet op de werkvloer. Per sector kijken we met vakbonden en werknemers óf en hoe AI kan bijdragen aan waardevol werk. Op plekken waar AI gewenst is, kijken we welke duurzame en ethische oplossingen voorhanden zijn. Waar AI niet gewenst is, hebben werknemers het laatste woord. AI wordt geen gewoonrecht, maar een weldoordachte keuze waarbij de rechten van werknemers worden gerespecteerd."
- "We specialiseren in onze sterke sectoren. Voor Nederland betekent dit investeringen in maritieme en logistieke capaciteiten en de drone-, sensor-, cyber- en ruimtevaarttechnologie."

- "We bouwen nieuwe partnerschappen op en drijven handel op basis van gelijkwaardigheid. Zo zorgen we ervoor dat we meer op eigen benen komen te staan, en we onze vrijheid en veiligheid

ook de komende decennia kunnen garanderen."

- "We kiezen voor een realistisch en krachtig Europees Chinabeleid. Handel en samenwerking blijven nodig, vooral voor grondstoffen en goederen voor de energietransitie. Maar Europa moet strategische afhankelijkheden afbouwen, zich wapenen tegen economische chantage en ongewenste invloed weren."
- "De buiging van de Europese Commissie voor de handelsoorlog van president Trump is onacceptabel. Het beschadigt de geloofwaardigheid van Europa als geopolitieke grootmacht, ondermijnt het multilaterale handelssysteem en kost Nederland en Europa werkgelegenheid. In plaats van duurzame energie geproduceerd in Europa, kiest de Commissie bovendien voor de import van Amerikaanse fossiele brandstoffen. Het kabinet moet aan de slag om de effecten van de handelsoorlog op de Nederlandse werkgelegenheid te bestrijden. We gaan daarom met vakbonden en werkgevers aan de slag om voortgang te boeken voor een onafhankelijker Europa met goede banen en een schone economie."
- "WTO-regels hervormen we zodat ze duurzame en gelijkwaardige handel bevorderen."
- "Made in Europe. We kiezen voor een groene en eerlijke economie waarin meer producten in Europa worden gemaakt. Hiermee worden we minder afhankelijk van vervuilende import en krijgen we meer grip op arbeidsrechten en het milieu, en vergroten we onze strategische autonomie. Daarom moet er voor strategische sectoren en technologieën een Europees voorkeursprincipe gaan komen in publieke aanbestedingsregels. Ook op nationaal niveau gaan we onderzoeken of we bij inkoop- en aanbestedingen voorrang kunnen geven aan Europese bedrijven."

CDA

Zeevaart Specifiek

- "Goederenvervoer is van belang voor onze economie. Multimodaal goederenvervoer krijgt voorrang; we stimuleren vervoer over water en spoor voor ons toekomstig verdienvermogen. We verrijken de langetermijnvisie."

Verduurzaming en Innovatie

- "We onderzoeken en stimuleren de ontwikkeling van kleine, modulaire kernreactoren (SMR's) en houden de kosten beheersbaar door in Europa de krachten te bundelen met andere geïnteresseerde landen."

- "Er komt een gezamenlijke strategische investeringsagenda, waarin heel gericht en in samenhang met bedrijven en kennisclusters aan missies en sleuteltechnologieën voor klimaatverandering en transitie wordt gewerkt."
- "Binnen het groeifonds komt ruimte voor investeringen in sleuteltechnologieën met een sterke focus op AI. Er komt daarnaast een commissaris AI voor centrale regie. Zo stimuleren we steviger samenwerking en data-uitwisseling tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden. Toezichthouders behouden hun onafhankelijke rol, en zien toe op naleving van de geldende wetgeving op het gebied van AI."

Handel

- "We brengen onze strategische afhankelijkheden van China in kaart en bouwen deze af. We pakken oneerlijke handelspraktijken zoals dumping aan, diversifiëren onze ketens voor grondstoffen, willen meer investeringsscreenings en gaan nieuwe partnerschappen aan met andere landen."
- "Handelstarieven, protectionistische handelsmaatregelen en snelle digitalisering leiden tot onvoorspelbaarheid."
- "Maatschappelijk verantwoord ondernemen is de norm."

A wide, horizontal background image showing a close-up of ocean waves with white foam and deep blue-green water. The image is semi-transparent, allowing text to be overlaid.

Terug omhoog

D66

Zeevaart specifiek

- Geen expliciete aandacht in het verkiezingsprogramma.

- "Groene energie is onze eerste keuze, maar dit kent grenzen. We sluiten daarom geen technologie uit. We blijven openstaan voor alternatieven zoals kernenergie, mits dit doelmatig is."
- "Nederland wordt koploper in Europa in waardengedreven en verantwoorde AI. AI biedt enorme kansen, maar zorgt ook voor risico's voor werk, veiligheid en democratie. De strijd om de dominantie op het gebied van AI in de wereld is in volle gang. Nederland en Europa dreigen nog afhankelijker te worden van vijandige of ongewenste machten. D66 wil dat we producent zijn, geen consument. We bouwen daarom onze eigen kennis en kracht op het gebied van AI op, op basis van Europese waarden en standaarden"
- "We willen een Nationale Investeringsbank voor grote transitie. Deze publieke instelling krijgt meer middelen en een breed mandaat. Het Nationaal Groeifonds, dat we hervormen, wordt onderdeel van de Nationale Investeringsbank."

Handel

- "Internationale handel is de drijvende kracht achter een goed draaiende wereldeconomie en achter de Nederlandse economie. Maar liefst een derde van ons geld wordt in het buitenland verdiend. Europa wordt kampioen vrijhandel door wereldwijd handelsovereenkomsten te sluiten. Mensenrechten, arbeidsomstandigheden, de positie van vrouwen en het milieu zijn leidend in de manier waarop wij met andere landen handel drijven. Zo versterken we onze economie en bouwen we onze afhankelijkheid van landen als China af."
- "Met sterke diplomatie, internationale samenwerking en eerlijke handel bouwen we aan veiligheid en stabiliteit – ook voor toekomstige generaties."

VVD

Zeevaart specifiek

- "Nederland is onlosmakelijk verbonden met water. Het is de maritieme (maak-)industrie die ons

veel economische groei brengt en de Deltawerken gelden nog steeds als leidend voorbeeld van bescherming tegen hoog water."

- "We schuwen er niet voor om onze krijgsmacht voor onze geopolitieke belangen in te zetten: Nu de strategische focus van de VS verschuift, moet Europa zelf de verantwoordelijkheid nemen voor het beschermen van vitale zeeroutes. Onze economische veiligheid en de aanvoer van essentiële grondstoffen zijn hiervan afhankelijk, wat zelfstandige maritieme operaties, ook buiten het NAVO-verdragsgebied, noodzakelijk maakt. Daarnaast moeten we aanwezig blijven in de Zuid-Chinese Zee om het recht op vrije zeevaart te blijven benadrukken. Daarom blijven we in onze maritieme capaciteit investeren."
- "Bescherming Noordzee: We investeren in gezamenlijke eenheden van grote radarvliegtuigen en maritieme patrouillevliegtuigen om de Noordzee te bewaken. Deze verkennings- en bewakingsvliegtuigen vergroten onze informatiepositie, beschermen vitale onderzeese infrastructuur zoals datakabels en pijpleidingen, en waarborgen de veiligheid van handelsroutes en energievoorziening."
- "Gaswinning op eigen bodem gaat door: Zolang we nog gas gebruiken, willen we hiervoor niet afhankelijker worden van andere landen. Daarom blijven we inzetten op gaswinning uit kleine velden op land en op de Noordzee. Dit doen we op een veilige manier, waarbij de regio meeprofiteert van de voordelen."

Verduurzaming en Innovatie

- "Investeren in groei met een investeringsagenda voor nationale groei: We investeren in de groei van morgen door de grootste knelpunten in onze economie op te lossen, zoals met investeringen in onze (data-)infrastructuur en in de energietransitie. We kiezen investeringen strategisch, in sectoren en activiteiten die het meest waarde toevoegen. Zo wordt Nederland klaar voor de toekomst en zorgen we dat we de welvaart van morgen, vandaag verdienen."
- "Vol inzetten op kunstmatige intelligentie: Kunstmatige intelligentie heeft de toekomst. Het is tijd dat we meer redeneren vanuit kansen, dan vanuit angst. We doen daarom investeringen in kunstmatige intelligentie via de investeringsagenda voor nationale groei en de investeringsmaatschappij."
- "We bouwen aan een nucleaire sector en zetten in op innovatie: Nederland heeft met 22 landen afgesproken om in 2050 drie keer zoveel kernenergie op te wekken als nu. Dat biedt enorme investerings-, export- én innovatiekansen voor de Nederlandse industrie. Daarom wil de VVD dat we een sterke nucleaire sector opbouwen waarin Nederlandse bedrijven meebouwen aan kerncentrales en SMR's. De overheid moet nieuwe technologieën actief ondersteunen, ook door te investeren. De versterking van onze kennisinfrastructuur wordt vanzelfsprekend ook na 2030 doorgezet richting 2050."

Handel

- "Vrijhandel staat onder druk door handelstarieven die met de dag veranderen. Steeds meer landen bieden staatssteun aan bedrijven en voeren een actieve industriepolitiek. Economie wordt ingezet als machtsmiddel. Het antwoord op deze ontwikkeling schuilt voor Nederland in het makkelijker maken van zakendoen in Europa en over de grens. Door als Nederland en Europa sterk te zijn, zijn we beter opgewassen tegen andere landen en kunnen we de spelregels bepalen. Dat betekent in de Europese Unie het gelijktrekken van regels voor ondernemers. En buiten de EU, door nieuwe handelsvrienden te maken, bijvoorbeeld in Zuid-Amerika of met India."
- "Vrijhandel met spierballen: Als handelsland is openheid ons uitgangspunt. Maar we hebben te vaak gezien dat deze openheid wordt misbruikt door landen die zelf hun markt afschermen of met oneerlijke staatssteun onze ondernemers benadelen. Dat is naïef en onacceptabel. Daarom kiezen we voor vrijhandel met spierballen. Tegenover landen die de spelregels schenden, treden we hard op. Gerichte importheffingen of andere maatregelen kunnen noodzakelijk zijn om onze strategische sectoren te beschermen. We steunen de Europese Commissie om deze instrumenten in te zetten om zo een gelijk speelveld af te dwingen."

Ja21

Zeevaart specifiek

- "Nederland is een handelsland en logistiek knooppunt. Het grootste deel van onze import en export komt over zee. De bescherming van vitale infrastructuur en maritieme aanvoerroutes is voor onze samenleving van levensbelang."

Verduurzaming en Innovatie

- "JA21 wil naar een energiesysteem dat werkt, met betaalbaarheid en betrouwbaarheid voorop. Wij kiezen daarom voor kernenergie, strategisch omgaan met fossiele brandstoffen en betaalbaarheid. De huidige klimaatdoelstellingen zijn vaak onrealistisch en leveren twijfelachtig resultaat op. JA21 kiest daarom voor een nuchtere en realistische koers. In plaats van eenzijdig

te proberen het wereldwijde klimaat te sturen, zetten wij in op klimaatadaptatie: het versterken van onze samenleving, infrastructuur en economie tegen de gevolgen van klimaatverandering."

- "Wij maken daarom de strategische keuze om onze fossiele sector en infrastructuur te behouden zolang duurzame kernenergie nog geen volwaardig alternatief is."
- "JA21 wil in tegenstelling tot eerdere kabinetten werk maken en een groot nationaal kernenergieoffensief starten: snel en grootschalig investeren in nieuwe kerncentrales en innovatieve oplossingen zoals SMRs (kleine kerncentrales). Landen als Frankrijk en Zweden zijn ons hierin voor en laten zien dat het kan."
- "Digitalisering en kunstmatige intelligentie bieden enorme kansen voor onze economie, maar dan moet de overheid wel meebewegen en ondernemers de ruimte geven om te groeien en te innoveren. Nederland moet een topspeler worden op het gebied van technologie en heeft daartoe het potentieel."

Handel

- "Als handelsland zijn we gebaat bij handelsverdragen die nieuwe markten aanboren voor onze economie. De Europese Commissie moet de handschoen oppakken in het sluiten van (reeds klaarliggende) akkoorden met andere landen. Deze handelsverdragen bieden Nederland de mogelijkheid haar welvaart te versterken en toeleveringsketens te diversifiëren waarmee geopolitieke schokken beter geabsorbeerd kunnen worden."
- "Nederland is een handelsland en logistiek knooppunt. Het grootste deel van onze import en export komt over zee. De bescherming van vitale infrastructuur en maritieme aanvoerroutes is voor onze samenleving van levensbelang."

Terug omhoog

SP

Zeevaart specifiek

-
- Geen expliciete aandacht in het verkiezingsprogramma.

Verduurzaming en Innovatie

-
- "Kernenergie is pas duurzaam als er een milieuveilige oplossing is voor de opslag van kernafval en er internationaal sprake is van duurzame winning van grondstoffen. Kernenergie kan daarom nu niet als alternatieve energiebron worden ingezet."
  - "Met een nationale investeringsbank kunnen kleine en startende bedrijven makkelijker lenen en bevorderen we vernieuwing."

Handel

-
- "Wij zetten ons in voor eerlijke internationale handel en blijven ons verzetten tegen handelsverdragen met exclusieve privileges voor buitenlandse bedrijven."

PvdD

Zeevaart specifiek

-
- "Goederenvervoer wordt stiller, schoner en klimaatneutraal. Of het nu gaat om vervoer per trein, over de weg, over water of per leiding. We kiezen voor een economie waarin producten langer meegaan en er meer lokaal geproduceerd wordt. Zo beperken we het over de wereld slepen van goederen, zeker ook door de zeer vervuilende scheepvaart."
  - "De scheepvaart investeert in manieren om zuiniger te varen. Bijvoorbeeld met zeilen die bijdragen aan de voortstuwing en robots die de romp schoon en glad houden."
  - "Voor de scheepvaart komt er een einde aan de belastingvoordelen op fossiele brandstof, er komt net als op benzine accijns op scheepsbrandstof. We maken ons ook hard om dit ook internationaal in te voeren. De opbrengsten worden gebruikt voor de verduurzaming van de

vaart. Duurzaam personen en goederenvervoer over water, inclusief veerverbindingen, wordt hiermee gestimuleerd"

- "Het gebruik van walstroom wordt verplicht voor aangemeerde schepen."
- "Het lozen van giftige stoffen door schepen wordt verboden. Dit betekent dat er zo snel mogelijk een einde komt aan het varend ontgassen, zeezwaaien (het lozen van waswater met wax, paraffines of andere restjes chemische lading) en het gebruik van open-loop scrubbers (uitlaatgassen reinigen van zwaveloxiden)."
- "Er komt een verbod op de schadelijke 'wegmengpraktijken'. Bedrijven wordt het niet langer toegestaan om chemisch afval weg te mengen in stookolie voor de scheepvaart of autobrandstof."
- "De natuur wordt beschermd tegen risico's van scheepvaartongevallen. We sluiten de zuidelijke vaarroute langs de Waddeneilanden voor containerschepen."
- "We schaffen fossiele subsidies af. Het geld dat we hiermee besparen, gebruiken we om circulaire ondernemers te ondersteunen. Zo beëindigen we uitzonderingsregimes voor grootverbruikers van gas en stroom en kortingen op accijnzen voor luchtvaart, scheepvaart, kunstmestproductie en zware industrie."
- "We schaffen fiscale regelingen af, en/of we versnellen de afbouw van regelingen waarvan uit beoordelingen blijkt dat ze niet effectief en niet nodig zijn, waaronder willekeurige afschrijving zeeschepen."

Verduurzaming en Innovatie

- "Goederenvervoer wordt stiller, schoner en klimaatneutraal. Of het nu gaat om vervoer per trein, over de weg, over water of per leiding. We kiezen voor een economie waarin producten langer meegaan en er meer lokaal geproduceerd wordt. Zo beperken we het over de wereld slepen van goederen, zeker ook door de zeer vervuilende scheepvaart."
- "De scheepvaart investeert in manieren om zuiniger te varen. Bijvoorbeeld met zeilen die bijdragen aan de voortstuwing en robots die de romp schoon en glad houden."
- "Voor de scheepvaart komt er een einde aan de belastingvoordelen op fossiele brandstof, er komt net als op benzine accijnzen op scheepsbrandstof. We maken ons ook hard om dit ook internationaal in te voeren. De opbrengsten worden gebruikt voor de verduurzaming van de vaart. Duurzaam personen en goederenvervoer over water, inclusief veerverbindingen, wordt hiermee gestimuleerd"
- "Het gebruik van walstroom wordt verplicht voor aangemeerde schepen."
- "Het lozen van giftige stoffen door schepen wordt verboden. Dit betekent dat er zo snel mogelijk een einde komt aan het varend ontgassen, zeezwaaien (het lozen van waswater met wax, paraffines of andere restjes chemische lading) en het gebruik van open-loop scrubbers (uitlaatgassen reinigen van zwaveloxiden)."

- "Er komt een verbod op de schadelijke 'wegmengpraktijken'. Bedrijven wordt het niet langer toegestaan om chemisch afval weg te mengen in stookolie voor de scheepvaart of autobrandstof."
- "De diepzee is een van de laatste onaangetaste gebieden op Aarde. Deze gebieden laten we met rust en we staan geen activiteiten toe die schade toebrengen, zoals diepzeemijnbouw. Ook de ruimte wordt beschermd tegen de rooftocht naar nieuwe grondstoffen. Nederland zet zich internationaal in voor een blijvend verbod op diepzeemijnbouw en ruimtemijnbouw."
- "Nederland spreekt zich in Brussel uit tegen kernenergie, aardgas en dierlijke en houtige biomassa, zodat Europa deze energiebronnen niet langer als 'duurzaam' bestempelt."
- "Waterstof op basis van fossiele brandstoffen of kernenergie staan we niet toe. Alleen groene waterstof kan onderdeel zijn van de Nederlandse energietransitie."
- "Al mag uitsluitend commercieel worden ingezet wanneer de toepassing verenigbaar is met duurzame en sociaal rechtvaardige principes. Toepassingen die bijdragen aan ongelijkheid, overconsumptie en gedragsmanipulatie vallen daar niet onder en krijgen in Nederland geen ruimte"
- "Het afvangen en opslaan van broeikasgassen (carbon capture and storage, CCS) stimuleert bedrijven door te gaan met vervuiling. We stoppen met het subsidiëren van CCS."

Handel

- "Nederland trekt zijn steun in voor nieuwe vrijhandelsverdragen die slecht uitpakken voor mensen, dieren, natuur en milieu."
- "Als de EU handelsakkoorden gaat sluiten, moeten die gericht zijn op een groene economie en verbetering van de positie van kwetsbare mensen. Daarbij horen bindende en afdwingbare afspraken over duurzaamheid, biodiversiteit, klimaat, mensenrechten en dierenwelzijn."
- "Onder aanvoering van de Partij voor de Dieren is het begin van het einde van vrijhandelsverdragen die enkel het belang van grote bedrijven dienen, ingezet."

FVD

Zeevaart specifiek

- "We schaffen een ceremonieel schip aan, zodat de marine haar tradities kan eren en Nederland

zich waardig in de wereld kan presenteren."

- "Ontmanteling van de EU-Green Deal We werken in Europees verband aan het afschaffen van de Green Deal; en tot die tijd negeert Nederland de daarin vervatte regels en beperkingen - inclusief het CO2 -handelssysteem (ETS)"

Verduurzaming en Innovatie

- "Stoppen met de energietransitie We stoppen volledig met de energietransitie, zodat ons land niet langer wordt opgezadeld met onbetaalbaar en zinloos klimaatbeleid."
- "Schrappen van alle CO2 -reductiedoelen We laten CO2 -reductie los als uitgangspunt, zodat beleid weer wordt gericht op betaalbaarheid en betrouwbaarheid van energie"
- "Ontmanteling van de EU-Green Deal We werken in Europees verband aan het afschaffen van de Green Deal; en tot die tijd negeert Nederland de daarin vervatte regels en beperkingen - inclusief het CO2 -handelssysteem (ETS)"
- "Schrappen van rapportageverplichting personenmobiliteit We schaffen de verplichting af om CO2 -uitstoot van werknemers bij te houden, zodat ondernemers verlost worden van zinloze bureaucratie"
- "Kernenergie uitbouwen We bouwen snel tien nieuwe kerncentrales en investeren in thoriumonderzoek, zodat Nederland volledig energieautonoom wordt en ook in de toekomst kan beschikken over betrouwbare en toekomstgerichte energievoorziening"
- "Spoedig zal AI veel administratieve banen vervangen, maar voorlopig zien wij computers nog geen hamer vasthouden, geen lasnaad leggen of patiënt verzorgen"
- "Vorbereiding op de toekomst met AI We integreren nieuwe technologie en AI in beroepsopleidingen, zodat vakmensen leren werken met moderne tools en hun positie op de arbeidsmarkt wordt versterkt"

Handel

- "Relatie met Rusland normaliseren We heffen de sancties tegen Rusland op, zodat handel en samenwerking kunnen worden hersteld"
- "Toetreden tot de EFTA We sluiten ons aan bij de Europese Vrijhandelsassociatie, waar landen als Zwitserland, Noorwegen en IJsland bewijzen dat economische samenwerking mogelijk is zonder politieke unie."
- "Verdragen opzeggen We zeggen internationale verdragen op die onze beleidsvrijheid inperken, zoals het VN-vluchtelingenverdrag dat ons dwingt tot het opnemen van migranten."

Terug omhoog

BBB

Zeevaart specifiek

- "We stimuleren schonere brandstoffen in de scheepvaart."
- "Versterk de maritieme sector (onder andere scheepsbouw) en benut de strategische rol voor Defensie."
- "Versterking maritieme en logistieke sector. De maritieme en logistieke sector zijn cruciaal voor onze economie en strategische zelfstandigheid."

Verduurzaming en Innovatie

- "Zorg voor betaalbare energie voor de industrie en onderzoek gebruik van SMR's."
- "Betaalbare energie voor de industrie, onder andere door het gebruik van kleine modulaire reactoren (SMR's) kan de productiecapaciteit ondersteunen en de concurrentiepositie verbeteren. Dit maakt energietransitie haalbaar zonder de economische slagkracht te verliezen. Zo kan de industrie duurzaam en kostenefficiënt opereren."
- "Kerncentrales. We versnellen de bouw van kerncentrales; zowel grote kerncentrales als kleine modulair gebouwde kerncentrales (Small Modular Reactors: SMR's). We streven ernaar om met de bouw van een of meerdere SMR's gedurende de komende kabinetsperiode te starten. Zonder kerncentrales is er geen beschikbaar, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem mogelijk in de toekomst."

- "Investeren in onderzoek naar en opschaling van alternatieven. Daarbij kijken we onder andere naar (zeer) kleine modulaire kerncentrales (SMRs), decentrale biogasinstallaties, waterstofproductie en restwarmtebenutting en een slimmere koppeling tussen opwek, opslag en verbruik, bij voorkeur dicht bij elkaar geplaatst"
- "Strategisch geplaatste kerncentrales en Small Modular Reactors (SMR's). Zo minimaliseren we transport en versterken we de leveringszekerheid."
- "Verantwoorde inzet van AI. De overheid zet AI op een verantwoorde en doelmatige manier in, met nadruk op transparantie, menselijk toezicht en het beperken van risico's."
- "Drones van de toekomst. Daarom wordt geïnvesteerd in geavanceerde drone carriers, die onze maritieme slagkracht en inzetbaarheid over de hele wereld vergroten."

Handel

- "Bescherm handelsroutes. In het belang van onze handel en stabiliteit in de wereld, maar ook voor voedselvoorziening aan ontwikkelingslanden, is het veilig en open houden van internationale handels- en zeevaartroutes van levensbelang. Daarom ondersteunt BBB de periodieke aanwezigheid van onze marine in de Straat van Taiwan en andere gebieden waar Nederland kan bijdragen aan internationale vrede en veiligheid"
- "Oude vrienden koesteren. Onze vertrouwde vriendschappelijke trans-Atlantische banden met de Verenigde Staten en landen als Canada acht BBB van groot belang. Dat geldt ook voor landen als Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea en Japan, waarmee Nederland al lang goede relaties onderhoudt."
- "Nieuwe kansen verkennen. BBB staat open voor nieuwe strategische samenwerking met bijvoorbeeld India, Zuid-Afrika en Indonesië. Ook de samenwerking met China en andere landen in Azië staat hoog op de agenda. Naast wederzijdse belangen in handel en economie, is ook waakzaamheid geboden voor (cyber)veiligheid en hybride dreigingen. Bij de samenwerking met landen zoals China en Turkije moet Nederland aandringen op het in acht nemen van mensenrechten."

Volt

Zeevaart specifiek

- "We zetten in op onderzoek naar nucleaire voortstuwing van vrachtschepen, als veilige, schaalbare en emissievrije technologie van de toekomst voor de maritieme sector. Tegelijk starten we met de ontwikkeling van de benodigde randvoorwaarden op het gebied van wet- en

regelgeving, systeemveranderingen, veiligheid en opleiding van bekwaam personeel en het aantrekkelijk maken van werk in de scheepvaartssector als geheel. Op die manier gaat Nederland een Europese voortrekkersrol vervullen"

- "We voeren een scheepvaartbelasting in op basis van NO_x- en CO₂-uitstoot. Hiervoor zetten we ons in om de Akte van Mannheim aan te passen in Europees verband."
- "We schaffen de tonnagewinstregeling en de afdrachtvermindering voor de zeescheepvaart af."

Verduurzaming en Innovatie

- "We versnellen de energietransitie met gerichte financiële ondersteuning, zoals CfDs voor windparken, SMRs en andere projecten die bijdragen aan een schonere energievoorziening."
- "Daarnaast maken we de bouw van meerdere nieuwe, kleine kerncentrales verspreid over het land mogelijk. Deze SMRs hebben veel toepassingen en kunnen bijvoorbeeld grote industrieterreinen, Alfabrieken of schepen voorzien van continue CO₂-neutrale elektriciteit."
- "Volt steunt de plannen voor twee grote kerncentrales, waarvan de bouw op dit moment wordt voorbereid. Deze plannen geven een duidelijk signaal af aan universiteiten en bouwende Nederland, waardoor de hele nucleaire sector een impuls krijgt. Daarom komt er meer financiële steun voor kernenergie."
- "Nederland moet voorop lopen in de samenwerking met andere EU-landen bij de ontwikkeling van AI. De overheid neemt een sturende rol aan bij het vertalen van de wet- en regelgeving over verantwoorde innovaties, zodat de kaders voor lokale overheden en het bedrijfsleven praktisch en toepasbaar zijn. Begrijpelijke en toegankelijke wet- en regelgeving zorgen voor verantwoorde innovaties en zekerheid voor bedrijven."
- "We onderzoeken de mogelijkheden van het inzetten van AI en andere technologieën bij het tegengaan van klimaatverandering, bijvoorbeeld op het gebied van handhaving en toezicht."
- "We richten een Nationale Investeringsbank (NIB) op met voldoende publieke middelen, toegang tot de kapitaalmarkt middels staatsgarantie en een breed mandaat om de Nederlandse investeringsopgave te kunnen realiseren. De NIB moet een professionele instelling worden op afstand van de Kamer. Om deze investeringsbank op te zetten zal een eenmalige publieke investering van tien miljard euro nodig zijn, waarmee op de kapitaalmarkten het tienvoudige opgehaald kan worden. Om versnippering van het investeringslandschap tegen te gaan en de economische slagkracht van ons land te vergroten, zal de NIB bestaande fondsen en investeringsinstellingen bundelen. Een NIB zal het makkelijker en overzichtelijker maken voor institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, om mee te investeren, maar ook om van de Europese Investeringsbank (EIB) meer geld te ontvangen voor innovatieve projecten. Het opzetten van een NIB maakt het dus mogelijk om sleuteltechnologieën, duurzame innovatie en maatschappelijk verdienvermogen te financieren."

Handel

- Geen expliciete aandacht in het verkiezingsprogramma.

Denk

Zeevaart

- Geen expliciete aandacht in het verkiezingsprogramma.

Verduurzaming en Innovatie

- "Massaal inzetten op schonere energie. Wij willen investeren in zonne-energie en windenergie op zee. Kolencentrales verdwijnen zo snel mogelijk. Kernenergie sluiten wij niet uit, omdat het schoner is dan andere energiebronnen. Veilige opslag van kernafval is een harde randvoorwaarde voor elke kernenergie-optie."

Handel

- "Bij handelsverdragen en handelsbeleid zijn fairtrade, mensenrechten en het beschermen van natuur harde uitgangspunten. Ook mogen er geen oneerlijke consequenties voor onze eigen ondernemers zijn. Wij stappen daarom uit MERCOSUR, CETA en FTA, omdat deze principes onvoldoende geborgd zijn in deze handelsverdragen."

SGP

Zeevaart

- Geen expliciete aandacht in het verkiezingsprogramma.

Verduurzaming en Innovatie

- "Eerst en vooral door energiebronnen in eigen land: wind, zon, kernenergie, warmte in bodem, water en lucht, restwarmte en getijdenenergie. Innovatie is hiervoor cruciaal. Dit helpt ook om minder afhankelijk te worden van dure import van olie, kolen en vloeibaar gas (lng) uit regio's waar je geopolitiek gezien niet afhankelijk van wilt zijn."
- "Nederland staat vooraan bij de ontwikkeling en bouw van kleine modulaire kernreactoren (SMR's)."
- "Kunstmatige intelligentie (AI) dient zich te verhouden tot een onderliggend mensbeeld. De mens beschikt over een ziel, verstand en geest, maar AI niet. Bijbels gezien is de mens daarom de enige die moreel verantwoordelijk gehouden kan worden voor de functie die technologie vervult. Ook zijn we ervoor beducht dat AI leidt tot een te grote controlerende overheid."
- "De potentie van AI is groot. Het is van belang dat rekening gehouden wordt met ethische kaders en publieke waarden. AI-systemen moeten voldoen aan de principes van proportionaliteit, subsidiariteit, dataminimalisatie en transparantie. De eindbeslissing moet altijd bij een mens liggen."
- "Nederland heeft meer technologische soevereiniteit nodig. De SGP wil daarom investeren in regionale productiecapaciteit voor nieuwe technologieën zoals een AI-fabriek in Groningen, waarbij het Nederlands belang prevaleert boven Europees belang."

Handel

- "Goede logistiek over weg, spoor én water is onontbeerlijk voor handel en bedrijvigheid. Ook hier geldt: de overheid zet in om werk in deze sector weer aantrekkelijk te maken. Momenteel worstelen vervoersmaatschappijen met krapte op de arbeidsmarkt."
- "De internationale rol van de Verenigde Staten verandert, terwijl autoritaire staten als China en Rusland aan invloed winnen. Dit vergt het onderhouden van diplomatieke verbindingen en het behartigen van onze Nederlandse belangen wereldwijd. Buitenlandse handel versterkt onze economie en welvaart, maar moet eerlijk en duurzaam zijn."
- "Binnen het diplomatieke postennetwerk, bij InvestNL en op de departementen wordt actief beleid gevoerd ter bevordering van Nederlandse handel. Hulp op maat is voor sectoren en grote bedrijven een optie."
- "Nederland investeert in een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Daarom wordt bezien welke vergunningen, exportbeperkingen en regels internationale handel onnodig belemmeren."

CU

Zeevaart

- Geen expliciete aandacht in het verkiezingsprogramma.

Verduurzaming en Innovatie

- "We faseren de gas- en kolencentrales uit, en vullen het energiesysteem aan met twee nieuwe grote kerncentrales. Daarnaast onderzoeken we de inzet van kleine modulaire kerncentrales (SMR's) van Europese producenten als alternatief voor of aanvulling op grote kerncentrales."
- "De overheid moet grenzen stellen waar het gaat om de inzet van technieken en de regulering van ons digitale maatschappelijke verkeer, bijvoorbeeld bij het gebruik van kunstmatige intelligentie en algoritmes."

Handel

"Internationale handel wordt in toenemende mate ingezet als een geopolitiek instrument. Nederland moet daarin niet naïef zijn en bij (dreigende) importheffingen met gelijke munt terugslaan middels gerichte, proportionele en effectieve tegenmaatregelen zonder verdere escalatie uit te lokken. Diplomatieke kanalen moeten hierbij zoveel mogelijk worden opgehouden. Ongewenste strategische afhankelijkheden worden in kaart gebracht en zo snel mogelijk afgebouwd."

- "Alle internationale handel moet voldoen aan (internationale) gedragsregels, zoals de Wvedio (Wet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen). Voor deze wet blijven we strijden omdat we willen dat iedereen beter wordt van internationale handel."

Neem contact op met...

Auteur

Ramsey Albers

WOORDVOERING EN PUBLIC AFFAIRS

(Afwezig van 08-05-2026 t/m 13-05-2026)

albers@kvnr.nl

Andere interessante items...

Artikel

Onderwatergeluid

Binnen onderwaterecosystemen speelt geluid een belangrijke rol, afkomstig van zowel natuurlijke bronnen, zoals mariene fauna, wind en golven, als menselijke activiteiten. De...

07-05-2026

Nieuws

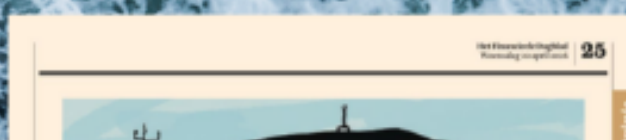

Overweldigende steun Tweede Kamer voor (her)verzekeraarbaarheid Nederlandse zeevaart

De Tweede Kamer heeft op 23 april met een overweldigende meerderheid van 147 van de 150 zetels ingestemd met de motie van fractievoorzitters Ruben Brekelmans (VVD) en...

24-04-2026

Opinie

WORLDWIDE

De zeevaart is speelbal van protectionisme

Wat begon als een regionale crisis in het Midden-Oosten, werkt razendsnel door in de wereldhandel. Judo nu krijgt hoe afhankelijk Nederland is van zeevaart en hoe kwetsbaar de sector wordt voor politieke stress.

Dat de wereldhandel afhankelijk is van de zeevaart, is een feit. Het is de belangrijkste manier om goederen te vervoeren. Maar nu wordt deze afhankelijkheid steeds meer een zwaktepuntenpunt. De zeevaart wordt steeds meer een speelveld voor politieke stress. Dit is vooral merkbaar in het Midden-Oosten, waar de zeevaart een belangrijke rol speelt in de wereldhandel. De zeevaart wordt steeds meer een speelveld voor politieke stress. Dit is vooral merkbaar in het Midden-Oosten, waar de zeevaart een belangrijke rol speelt in de wereldhandel.

Verdragen
in zeevaart van
opdrachten
in de
Hollandse
Golf worden
door de
Nieuw-Engelandse
kruis

De zeevaart wordt steeds meer een speelveld voor politieke stress. Dit is vooral merkbaar in het Midden-Oosten, waar de zeevaart een belangrijke rol speelt in de wereldhandel.

KONINKLIJKE
VERENIGING VAN
NEDERLANDSE
REDERS

De zeevaart is speelbal van protectionisme

Wat begon als een regionale crisis in het Midden-Oosten, werkt razendsnel door in de wereldhandel.

23-04-2026